Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Judas' brev

En bibelforklaring (1903–05)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Judas' brev* (En bibelforklaring (1903–05)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Judas' brev 1
591. Hilsen. Anledningen til brevet. Guds dom over de ugudelige i gamle dager er et forbilde på den dommen som truer forførerne som nå hadde sneket seg inn blant leserne (v. 1–11) 3
592. Skildring av vranglærernes smittende vesen, av deres tomhet, visnethet og selviskhet (v. 12–19) 8
593. Avsluttende formaning til Guds barn om å våke over seg selv og ha det rette sinnet mot de forførte – med henvisning til hva Guds makt kan utrette i troende hjerter, Gud til evig ære (v. 20–25) 11
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 15

Innledning til Judas' brev

Forfatteren av dette brevet nevner seg selv i v. 1 som «Judas, Jesu Kristi tjener og Jakobs bror». Hvem er denne Judas? Betegnelsen Jesu Kristi tjener (trell) kan generelt brukes om ethvert Guds barn (se 1 Kor 7,22). Men apostelen Paulus bruker også betegnelsen «Kristi Jesu tjenere» om seg selv og Timoteus i Fil 1,1. Når en framhever at en er Jesu Kristi tjener, peker det derfor nærmest på en særlig gjerning i Kristi tjeneste.

Tillegget «Jakobs bror» skal åpenbart hjelpe ordet hans til å finne inngang hos leserne. Med Jakob kan det ikke tenkes på noen annen enn den velkjente Jakob som i mange år var forstander for menigheten i Jerusalem, med tilnavnet Herrens bror. Som vi har sett i innledningen til Jakobs brev, var han ikke den samme som apostelen Jakob, Alfeus' sønn, men en av Herrens kjødelige brødre.

Noen har ment at forfatteren av dette brevet var Judas Taddeus eller Lebbeus. Men en apostel ville neppe ha støttet seg til et slektskapsforhold, for i apostelembetet sitt ville han ha en langt høyere myndighet. Måten Judas i v. 17 bruker benevnelsen «vår Herre Jesu Kristi apostler» på, viser også at han selv ikke var en av dem.

Vi tar derfor neppe feil når vi antar at denne Judas også var en av vår Frelsers kjødelige brødre. Vi hører jo i Matt 13,55 at Jesu mor Maria blir nevnt sammen med fire brødre av Jesus: Jakob, Josef, Simon og Judas. Denne Judas har sannsynligvis hatt en eller annen gjerning i menigheten i Jerusalem.

At han ikke kaller seg Jesu Kristi bror, har samme grunn som at heller ikke Jakob gjør det i sitt brev. Det kjødelige forholdet til Frelseren måtte tre tilbake for det åndelige. Å være Jesu bror etter kjødet var jo bare et ytre fortrinn, som i seg selv ikke sa noe om forfatterens indre forhold til ham. Jesu fire kjødelige brødre var jo lenge vantro, som vi hører i Joh 7,5.

Spør vi hvem brevet er skrevet til, gjør henvisningen til slektskapet med Jakob det sannsynlig at det er skrevet til jødekristne. Dette støttes også av at brevet gang på gang viser til muntlige og skriftlige overleveringer blant jødene om ting som ikke er omtalt i selve Det gamle testamentes hellige skrifter. Forfatteren går ut fra at leserne kjenner disse tingene. Men siden det ikke finnes noen hentydning til forhold i Israels land, er det rimeligst å anta at brevet er skrevet til jødekristne utenfor landet. Noe bestemt om leserne kan likevel ikke sies.

Anledningen til brevet forteller Judas selv i v. 3–4. Han hadde allerede tenkt å skrive til dem om den «felles frelse», altså om frelsessaken generelt. Men han

framhever at brevet hans nå fikk et særlig innhold på grunn av den faren han hadde hørt truet leserne. Den kom fra forvendte, fordervede mennesker som hadde sneket seg inn blant dem, mennesker som «forvender vår Guds nåde til skamløshet». De brukte altså nåden som et skalkeskjul for et liv i synd.

Det var folk av nøyaktig samme slag som apostelen Peter advarer mot i sitt andre brev. Mot disse advarer nå Judas, og han formaner leserne til å «stride for den troen som én gang for alle er blitt overgitt til de hellige».

I innledningen til Andre Peters brev har vi omtalt den store likheten det på mange punkter er mellom Judas' brev og Andre Peters brev. Der hevdet vi at Judas' brev sikkert er skrevet etter Andre Peters brev. De falske profetene som apostelen Peter varsler at skal komme, sies jo her hos Judas å være kommet. Det tyder på at Judas' brev er yngre enn Andre Peters brev.

Når det gjelder tiden brevet ble skrevet, tyder det på den ene siden på at hans bror Jakob muligens allerede var død, siden Judas her trer fram som forfatter. På den andre siden ser brevet ut til å være skrevet etter Andre Peters brev, for v. 18 her i Judas' brev virker åpenbart hentet fra Andre Peters brev (2 Pet 3,3). Jakob, Herrens bror, døde i år 63, og Andre Peters brev ligger vel neppe lenge før Peters martyrdød omkring år 67. Derfor ble brevet sannsynligvis skrevet i slutten av 60-årene.

Oldkirkens vitnesbyrd taler for det meste for at brevet er ekte. Noen steder var det ukjent i den eldste tiden. Det står for eksempel ikke i den gamle syriske kirkens samling av nytestamentlige skrifter. Men det er jo ikke underlig at et så lite brev en tid kunne være ukjent enkelte steder. Omkring år 200 var det kjent og ble brukt som hellig skrift både i kirken i Østen og i Vesten.

Det er profetisk ild og kraft i brevet. Selv om det ikke er skrevet av en apostel, merker en likevel at det kommer fra et vitne som stod apostelkretsen svært nær. Gud skal ha takk for at også denne lille perlen i De hellige skrifters underfulle perlekrans er blitt bevart for oss.

591. Hilsen. Anledningen til brevet. Guds dom over de ugudelige i gamle dager er et forbilde på den dommen som truer forførerne som nå hadde sneket seg inn blant leserne (v. 1–11)

Leserne av brevet blir kalt (v. 1) «de som er kalt, de som er elsket (andre leser: «helliget») i Gud Fader og bevart for Jesus Kristus». Den første betegnelsen viser at leserne er i fellesskap med Gud Fader og er gjenstand for Faderens kjærlighet. Vi blir minnet om vår Frelsers ord i Joh 16,27: «For Faderen selv elsker dere, fordi dere har elsket meg og trodd at jeg er utgått fra Gud.»

Tillegget «bevart for Jesus Kristus» peker på at det var andre som hadde latt seg forlede av de onde forførerne. Begynt er ikke endt. Salig er den som lar seg bevare «ved Guds makt … ved tro», som apostelen Peter skriver (1 Pet 1,5), til målet i herligheten er nådd.

Fredshilsenen (v. 2) begynner med å ønske dem Guds «miskunn» og den «fred» som går ut fra denne Guds miskunn i Kristus. Den slutter med å ønske dem «kjærlighet» også, i rikelig mål, som frukten av den freden Guds miskunn har virket. Det ligger en særlig kraft i dette: «bli dere rikelig til del». Ønsket springer ut av en levende tro på Herrens løfte: «Lukk din munn vidt opp, og jeg vil fylle den!» (Sal 81,11).

I v. 3–4 har vi en innledning der Judas gir grunnen til at han skriver. Det hadde ligget ham alvorlig på hjertet å skrive til dem generelt om vår «felles frelse». Men slik forholdene hadde utviklet seg, måtte han gi brevet et særlig innhold og gjøre det til et formaningsbrev om å «stride for den troen som én gang for alle er blitt overgitt til de hellige» (v. 3).

Med det menes vår kristne tro med sitt hellige sannhetsinnhold, som var brakt til dem ved Herrens apostler, og det én gang for alle. I dette «én gang» ligger det uforanderlige og urokkelige ved troen. De helliges tro er ikke annerledes i morgen enn den var i dag. Den er og blir den ene og samme troen på ham som er den samme i går og i dag og til evig tid (Hebr 13,8).

Det som gir seg ut for å gi noe annet og bedre enn denne troen, stammer fra løgnens far. Derfor sier også apostelen Paulus at om så en engel forkynte

evangeliet annerledes enn apostelen hadde forkynt det, så skulle han være «forbannet» (Gal 1,8). Har hjertet vårt en gang funnet fred med Gud i den sanne, eneste troen, hva skulle vi da med noe nytt! Det skulle leserne og alle troende mennesker merke seg.

Men det må «strides for» denne troen. Nettopp fordi det er den frelsende troen, prøver fienden stadig å dra oss ned fra denne skansen vår. Slik var det også den gangen. «Noen mennesker har sneket seg inn» (v. 4) som i sin ugudelighet ville forvrenge evangeliet. Judas sier om dem at de «forvender vår Guds nåde til skamløshet, og de fornekter vår eneste hersker og Herre, Jesus Kristus».

Disse forførerne ser ikke ut til å ha gitt seg så mye av med læren. Det var særlig i livsførselen sin de søkte et skalkeskjul for kjødet i nådens evangelium. Det var som om det å være frelst av nåde gav dem lov til å synde på nåden – i sannhet en djevelsk forvrengning av sannheten. Vår Frelser er sannelig blitt synderes tjener, men aldri blir han syndens tjener. Og vil vi ha ham til Frelser, må vi også ha ham til Herre og la ham råde over oss og hele vår ferd.

Judas sier at disse menneskene hadde «sneket seg inn». Det viser hykleriet deres. De ville liste seg inn under skinnet av det kristne navnet for å ødelegge Guds folk. Men Judas skriver også om dem at «denne dommen allerede for lenge siden er oppskrevet» for dem. Det er den dommen fra de gamle dager som han nå vil trekke fram (v. 5–7). I Guds dom over de ugudelige i gamle dager var dommen også skrevet over alle som i senere tider gikk i samme ugudelighets spor.

I v. 5–7 trekker apostelen nå fram tre eksempler på Guds dommer. To av dem er de samme som vi har hørt om i 2 Pet 2, nemlig dommen over de falne englene og over Sodoma og Gomorra. Men mens Peter også trekker fram vannflommen som eksempel, finner vi her hos Judas i stedet dommen over det gjenstridige folket i ørkenen, det folket som Gud likevel hadde ført ut av landet Egypt.

Judas går ut fra at leserne allerede kjente alt dette godt. Det hørte jo med til det lyset over Guds veier som en gang var blitt brakt til dem.

Når Judas begynner med å minne om Guds dom i ørkenen over det gjenstridige folket, tyder det sterkt på at det er jødekristne han skriver til. Utfrielsen fra Egypt stod alltid for alle Israels barn som det største vitnesbyrdet om Guds makt. Men Judas viser nå at den samme Guds makt senere ble åpenbart til å ødelegge «dem som ikke trodde». Om Gud enn er svært nådig, lar han seg likevel ikke spotte når de menneskene han har vist nåde, nekter ham lydighet.

Det neste eksemplet (v. 6) er hentet fra englenes verden. Judas sier om de falne englene at de «ikke holdt fast ved sin høye stilling, men forlot sin egen bolig». Det vil si at de forlot det salige hjemmet der de stod foran Guds trone, for i trass å følge sine egne veier. Han nevner også dommen over dem: Gud holder dem «i varetekt i mørket med evige lenker til dommen på den store dag».

Noen mener at Judas her har den apokryfe Enoks bok for øye. Da skulle han ikke bare hentyde til det første englefallet, men også til en jødisk tolkning av 1 Mos 6,2. Etter den skulle noen engler ha drevet utukt med menneskenes døtre. På grunn av denne særlige brøden skulle de være dømt til å miste det frie spillerommet som de andre falne englene ennå har, slik at de allerede før dommedag

skulle være bundet i avgrunnens mørke (se Luk 8,31: demonenes bønn om ikke å bli sendt i avgrunnen). Denne jødiske tradisjonen finnes i Enoks bok 15,3.

Men ordet i 1 Mos 6 sier ikke annet enn at Guds sønner – og med det må forstås troende menn – giftet seg med vantro kvinner. Slik ble Sets og Kains ætt blandet, og dermed brøt fordervelsen inn over jorden. Og selv om denne forklaringen av 1 Mos 6 står i den såkalte Enoks bok, er det ingen tvingende grunn til å anta at også Judas sikter til denne merkelige tolkningen. Ordene om englefallet her passer jo helt på det opprinnelige store englefallet.

Her, som da vi forklarte 2 Pet 2, må vi holde fast ved at ordet om at djevlene holdes i varetekt i mørket med evige lenker, må forstås om den tilstanden de allerede nå er i. Mørket som dekker dem, betegner at de er uten salighet, at de er skilt fra lysets Gud og står under hans vrede.

De evige lenkene utelukker ikke at djevlene har et visst spillerom fram til dommedag. Men det er bare på samme måte som lenkehunden har det: Den kan røre seg til en viss grad. «Hit, men ikke lenger» – under dette maktordet fra Gud er de falne englene bundet. Det var dette spillerommet demonene (se Luk 8,31) var redde for å miste før tiden.

Men denne Guds dom over den falne englehæren, at den nå har fått sitt hjem i avgrunnens mørke og er lenket ved Guds mektige hånd, er et varsel om hva som venter alle som trosser Gud i hovmod, slik forførerne som Judas her vitner mot, gjorde.

Til slutt (v. 7) har vi det tredje eksemplet, hentet fra «Sodoma og Gomorra og byene der omkring» (Adma og Sebojim, se 5 Mos 29,23). De syndet nettopp «på samme måten som disse», det vil si forførerne som omtales her. De drev hor så langt at de «gikk etter fremmed kjød». Det betegner de samme «skammelige lidenskaper» som Paulus omtaler i Rom 1,26–27. Det er dette Judas i v. 8 kaller å «gjøre kjødet urent».

Men også disse byene er satt som eksempel, idet de «lider straffen i en evig ild». Grunnteksten blir likevel nok riktigere oversatt slik: «De ligger der som tegn (som vitnesbyrd) på evig ild ved den straffen de led.» Ilden som brant over dem, og som en den dag i dag ser virkningene av i Dødehavet, er et bilde på den evige ilden som de fortapte går til på den siste store dommens dag.

«Likevel gjør nå disse menneskene det samme» – med disse ordene overfører Judas nå skildringen til de forførerne han vil advare leserne mot (v. 8). Først skildrer han dem som mennesker som «går i drømme». I den åndelige søvntilstanden har en også sine drømmer, drømmer om gleden ved å tilfredsstille lidenskapene, enda det hele bare er tomhet. I en slik søvn er en djevelens slave og lever i synden. Slik er det også med disse: «de gjør kjødet urent», sier Judas, både for seg selv og for andre, ved sin skammelige utukt.

Så føyes det til: «de forakter herredømme og spotter høye åndemakter». Begge betegnelsene sikter til englemaktene. Her må det menes noe lignende som i 2 Pet 2,10, nemlig den frekkheten som disse menneskene talte om åndemaktene med, og som de hånte all myndighet med, den himmelske så vel som den jordiske. Vantro mennesker viser jo den dag i dag en lignende dristighet når

de på samme tid påkaller djevelen og likevel håner makten hans, som om den bare var innbilning.

Judas viser (v. 9) at ikke engang de hellige englene, ikke engang «overengelen Mikael våget å felle en spottende dom da han trettet med djevelen om Moses' legeme, men sa: Må Herren straffe deg!» Det som her blir sagt om Moses' legeme, står ikke uttrykkelig i Det gamle testamente. Der blir det bare fortalt at Moses ble begravet av Herren, så ingen vet hvor graven hans er (5 Mos 34,5–6).

Men i Israels folkeoverlevering het det at det var engelen Mikael, en av de høyeste englene (se Dan 10,13), som hadde begravet Moses' legeme. Navnet Mikael betyr «Hvem er som Gud?». Det uttrykker den sterke vissheten om Guds høyhet og er et uttrykk for englenes tilbedelse.

Videre het det at Satan som dødens fyrste hadde krevd Moses' livløse legeme som sitt bytte. Men i kampen mellom den hellige englefyrsten og den falne hadde Mikael overlatt dommen til Herren. Han spottet ikke selv mørkets fyrste, for hans makt er fortsatt stor, så sant han ennå til en viss grad rår over de kreftene Gud opprinnelig gav ham. Den folkelige overleveringen om Mikaels kamp med djevelen om Moses' legeme finnes i en apokryf bok som heter «Moses' himmelfart», og som de eldste kirkefedrene kjente.

Etter Skriftens ord skal vi ikke frykte djevelen, men stå ham imot. Men på den andre siden skal vi aldri håne denne veldige fienden, som om vi i oss selv var sterkere enn han. Det er jo bare ved ydmykt å flykte inn under Guds makt at vi kan seire over fienden. Ellers kunne han knuse oss med ett slag.

Men disse fryktelige menneskene «spotter det de ikke kjenner», de overjordiske tingene. Og de sanselige tingene, som de forstod på en rå og dyrisk måte, brukte de til sin egen ødeleggelse. Judas tenker her særlig på utuktssyndene deres. Men hvor godt passer ikke denne skildringen også på vår tids frie livsnytere, som håner alt hellig og bare søker livet sitt i det sanselige!

«Ve dem!» lyder det (v. 11). Og nå blir ferden deres skildret i bilder fra Det gamle testamente. «De har slått inn på Kains vei.» Her kan en tenke på Kains trass mot Guds advarsel, men også på brodermordet hans, som sprang ut av misunnelse. Disse menneskene myrdet jo også menneskesjeler, åndelig talt, ved sine skitne forførelser, og samtidig ødela de dem legemlig.

«Og de har for vinnings skyld kastet seg ut i Bileams villfarelse.» Her må en særlig tenke på Bileams pengebegjær og trass mot Guds vilje. Bileam fulgte Balaks innbydelse, enda han visste at det var mot Guds vilje. Men pengene fristet ham (4 Mos 22).

Og «Korahs gjenstridighet» mot Guds ordning med det aronittiske presteskapet, som Gud hadde innstiftet (4 Mos 16), peker videre på det opprørske sinnet de satte sine egne selvkloke tanker opp mot Guds vei til frelse med.

Fra Guds ord lyder det stadig et «ve» over den hovmodige ulydigheten mot Gud. Den er vantroens dypeste kjennetegn, i motsetning til «troens lydighet». Lydighet er bedre enn alle ytre offer, som også en Kain kan bære fram (1 Sam 15,22). Vil vi bli frelst fra veropet og komme inn under saligprisningen, må vi i ydmykhet gi Gud vår vilje.

591. *Hilsen. Anledningen til brevet. Guds dom over de ugudelige i gamle dager er et forbilde på den dommen som truer forførerne som nå hadde sneket seg inn blant leserne (v. 1–11)*

Gi Gud din vilje, all din vilje snart,
så er det klart.

592. Skildring av vranglærernes smittende vesen, av deres tomhet, visnethet og selviskhet (v. 12–19)

I det foregående har Judas nærmest sett på vranglærernes personlige urenhet. Nå viser han hvordan de gjorde menigheten uren, enda de frekt opptrådte som fullt berettigede medlemmer av den. Uten å skamme seg tok de del i de såkalte kjærlighetsmåltidene, der menighetens lemmer holdt måltid sammen, og som endte med den hellige nattverd. Allerede Paulus taler i 1 Kor 11 om at noen misbrukte kjærlighetsmåltidene ved å gjøre dem til ete- og drikkelag.

Disse hyklerne, som Judas her skildrer som «skamflekker» ved kjærlighetsmåltidene, tenkte bare på én ting: å pleie kjødet sitt med mat og drikke (v. 12). Hos dem var det ikke spor av åndelig innhold. De svulstige ordene deres gav ingen vederkvegelse. Derfor sammenligner Judas dem også med «vannløse skyer som drives av sted av vinden». De driver over uten å gi jorden vann og bringer bare skuffelse.

Videre sammenligner han dem med nakne trær, slik trærne er om høsten, uten frukt. Ja, ikke bare det: De ligner trær som er «opprykket med rot». Hvilket dypt alvor ligger det ikke i ordet «to ganger døde»! Det betegner nok det samme som vi hører i 2 Pet 2,20–22: Disse menneskene hadde i hvert fall en gang vært berørt av livet, men var nå helt falt tilbake i dødens svelg.

I v. 13 brukes nye bilder for å betegne det urolige, ville vesenet til disse menneskene. Bildet av «ville havsbølger som skummer opp sin egen skam» finner vi allerede i Jes 57,20: «Men de ugudelige er som det opprørte hav. Det kan ikke være stille, og bølgene skyller opp gjørme og mudder.»

Bildet av havets bølger blir så byttet ut med et bilde hentet fra stjernene. «Villfarende stjerner» kan betegne planetene, som vandrer omkring, i motsetning til fiksstjernene. Flere forstår det likevel om kometer eller stjerneskudd, som funkler et øyeblikk og så slukner i «mørkets natt». Dette står i motsetning til de troende, som skal skinne «som solen i sin Fars rike» (Matt 13,43), skinne «som stjernene, evig og alltid» (Dan 12,3).

Denne billedrike skildringen av disse løgnens sendebud (v. 12–13) begrunner Judas (v. 14–15) ved å vise til et ord som blir tillagt Enok i det apokryfe skriftet vi nevnte, «Enoks bok». I begynnelsen av den boken tolker en engel et syn som

Enok hadde hatt. Han forklarer at «Herren kommer med sine ti tusener hellige» (englene) for å holde dom over den ugudelige slekten, som både i gjerning og ord hadde trosset den levende Gud – en dom som kom med vannflommen.

Judas sier at Enok, «den sjuende fra Adam» (se slektsregisteret i 1 Mos 5,3–18), hadde profetert «om disse», de onde hyklerne som nevnes her. Det ligger i at alle Guds dommer i tidligere dager er varsler om de senere dommene. Vår Gud er den samme i går og i dag. Derfor blir også hans dommer over de ugudelige de samme gjennom alle tider.

Dette ordet som Judas trekker fram fra et apokryft skrift, strider ikke mot Skriftens eget ord, selv om det ikke står i vår Bibel. Skriften skildrer Enok som en mann som «vandret med Gud» (1 Mos 5,24). På en slik mann måtte synet av en voksende fordervelse i menneskeslekten gjøre det smerteligste inntrykk. Som troende mann har Enok sikkert vitnet for de ugudelige om at Guds dom skulle komme, slik den jo også kom på Enoks sønnesønns sønn Noahs tid.

Og det er i høy grad sannsynlig at en mann som levde så nær Herren som Enok, så nær at Gud til og med tok ham bort på en særegen måte, også ble innviet av Gud i det som skulle komme. Dette gamle sagnet om Enoks vitnesbyrd, som holdt seg i Israels folk gjennom tidene, er altså ikke uten tilknytning til Bibelens ord.

I v. 16–19 avslutter Judas skildringen av disse ugudelige synderne. Han peker til slutt på at de stadig var fylt av «knurr og klage» mot Gud. De gav ham skylden for det som ikke behaget dem, enda de slett ikke ville vandre etter hans vilje, men bare «fare fram etter sine lyster». Judas sier at de klaget over sin «skjebne». Vantro mennesker snakker jo gjerne om skjebne og tilfeldigheter, fordi hjertene deres er langt borte fra den levende Gud. Men verdens klage over skjebnen slår ofte ut i trassige ord mot Gud, som de likevel gir skylden for denne skjebnen sin.

Også Guds barn blir ofte fristet til knurr og klage (se Paulus' formaning i Fil 2,14: «Gjør alt uten knurr og tvil»). Men vi skal vokte oss for å snakke om skjebne og tilfeldigheter. Har vi bøyd vår lyst og vilje under Guds vilje, kan vi hvile i at alle ting skal tjene oss til det gode. Da kan vi alltid takke Gud og Faderen for alle ting i vår Herre Jesu Kristi navn.

Men mens disse vranglærerne på denne måten «taler store ord» – stolte, formastelige ord – mot Gud, var de krypende smigrere overfor mennesker når de kunne se en fordel i det (v. 16). Som oftest hører det jo med til det vantro sinnet å våge mye mot Gud, men samtidig være svært trellbundet overfor mennesker og gjøre forskjell på folk av omsorg for egen timelig fordel.

I v. 17–18 trøster Judas leserne med at disse spotterne jo var blitt avslørt før de kom, ved de varselordene «som vår Herre Jesu Kristi apostler før har talt».

Apostelordet som de blir minnet om i v. 18, er nesten ordrett etter 2 Pet 3,3. Men også apostelen Paulus hadde jo varslet om dem, både i avskjedstalen sin i Milet (Apg 20,29), om de glupende ulvene som skulle komme etter hans bortgang og ikke skåne hjorden, og i brevene til Timoteus. Der skildret han enda tydeligere disse frafalne menneskene og løgnaktige hyklerne (se 1 Tim 4,1–2 og 2 Tim 3) som slike som særlig skulle komme i de siste tider. Med det menes tiden mellom Herrens første og andre komme.

Skildringen av vranglærerne avsluttes så (v. 19) ved at Judas igjen viser til den onde innvirkningen deres på de troendes fellesskap på den ene siden, og til deres selviske, kjødelige vesen personlig sett på den andre. «Disse er det som skaper splittelse», sier han. Vi hørte jo av v. 12 at disse hyklerne uten blygsel tok del i de troendes kjærlighetsmåltid. De skilte seg altså ikke ut fra de troende på den måten. Til det var de for frekke. Men de skapte splittelse ved å dra noen med seg som tilhengere.

Det som er av Gud, binder alltid Guds barns hjerter enda inderligere sammen til ett. Men djevelens vesen, uansett hvilken forkledning det kommer i, kjennes alltid på at det fører forvirring og splid inn blant de hellige.

Disse vranglærerne ville bare sitt eget. De hadde «ikke Ånden». Guds Ånd hadde ingen makt i dem. Det rent kjødelige var deres eneste drivkraft. De var «sjelelige mennesker», som det står. Med det menes vårt naturlige sjeleliv, overlatt til seg selv under det syndige kjødets herredømme – det selviske, slik det folder seg ut når Guds Ånd ikke får lov til å tøyle det. Disse vranglærerne gav seg nok ut for å ha Ånden. Det gjør som oftest alle de villfarne kreftene. Men splittelse og selviskhet var kjennetegn nok på at det ikke var Guds Ånd, men djevelens ånd som styrte dem.

På vårt eget natt og dag
stirrer vi med velbehag,
det forstyrrer freden.
La oss Jesus, en og hver,
som vårt liv og lys få kjær,
det gir enigheten!

593. Avsluttende formaning til Guds barn om å våke over seg selv og ha det rette sinnet mot de forførte – med henvisning til hva Guds makt kan utrette i troende hjerter, Gud til evig ære (v. 20–25)

Denne avsluttende formaningen har tre deler. I v. 20–21 kommer en formaning til leserne om deres eget indre liv, et inntrengende ord om å vokte seg mot forførerne og bevare livet sitt i Guds kjærlighet. I v. 22–23 kommer en formaning om dem som var blitt villedet. Og til slutt, i v. 24–25, en lovprisning av vår mektige Gud, han som alene er vis.

Formaningen innover har dette som sin kjerne: «Hold dere slik i Guds kjærlighet» (v. 21). Guds kjærlighet i Kristus er vår faste ankergrunn. Men forutsetningen for at vi kan bli bevart, er, som det sies i v. 20, at vi stadig arbeider med å bygge videre på den grunnvollen som er lagt i oss i troen på Kristus. Den kalles vår «høyhellige tro» fordi den hviler på frelsens hellige kjensgjerninger, og fordi denne troen vår er Guds verk, ikke noe av «kjøtt og blod» (Matt 16,17). Av troen springer det hellige livet fram, slik en bygning reiser seg på grunnvollen sin.

Det som gjelder for oss som har fått begynne, er at troslivet vårt ikke skal bli stående som en uferdig bygning som forfaller. Det skal kunne gå framover med oss til verket er fullført, så toppsteinen en gang kan legges på plass under jubelrop (Sak 4,7). Bare der det er framgang, kan vi bli bevart. Stillstand er tilbakegang.

Men bare ved Guds Ånd kan helligdommen i hjertene våre bli fullført. Derfor føyes det til: «be i Den Hellige Ånd». Dette ordet viser at det finnes en bønn uten Ånd, en ytre framsigelse av noe som ikke når opp til Gud (se Matt 6,5). Bare ved Guds Ånd kan vi be slik vi burde (Rom 8,26). Bare da blir det den rette pågåenheten hos Herren som henter bønnhørelsens svar ned til oss. Og da går bygningen framover i hjertene våre, under slik bønn.

Men at vi blir bevart i Guds kjærlighet, avhenger ikke bare av at vi under bønn vokser i tro og i Åndens helliggjørelse. Kraften til å holde ut skal vi også

søke i å se framover, i forventningen om «vår Herre Jesu Kristi miskunn til evig liv». Vi venter den salige stunden da han kommer for å «hente sin brud fra det fremmede land til sin Gud, hjem til sin himmelske fred». «Hold bare skansen, se, jeg kommer – det er Jesu bud.» I håpets forventning ligger det stor kraft til å bevare seg uplettet av verden.

Evig liv eier vi allerede i troen, men her bærer vi ennå skatten vår i leirkar. Vi venter Frelseren, som skal forvandle vårt fornedringslegeme og gjøre det likt med sitt herlighetslegeme. Da skal det evige livet folde seg ut i sin fulle, uforstyrrede herlighet. Her på den gamle jorden setter de mange stormene stadig inn mot den åndelige bygningen. Her må vi kjempe, stride og lide. Men forventningen holder oss oppe.

«Guds kjærlighet» (v. 21) betegner her, som nesten alltid i Den hellige skrift, først og fremst kjærligheten fra Gud i Kristus Jesus. Men i det ligger likevel også den gjenkjærligheten som Guds kjærlighet virker i hjertene våre (1 Joh 4,19). Slik har vi her i v. 20–21 en dobbel treklang. Den ene er Den hellige treenighet: Den Hellige Ånd, Gud, Jesus Kristus. Den andre er tro, kjærlighet og håp, fruktene av den treenige Guds verk i hjertene våre.

V. 22–23, som gjelder forholdet vårt utad, leses noe forskjellig i de eldste håndskriftene. I vår gamle danske oversettelse leser vi: «Og gjør forskjell, så dere ynkes over noen, men frelser andre med frykt, idet dere river dem ut av ilden og hater til og med kjortelen som er smittet av kjødet.» Etter denne oversettelsen er det tale om to forskjellige måter å arbeide på for å redde de villfarne, dem som var blitt påvirket av de ugudelige forførerne.

Noen skulle de «ynkes over», det vil si ha særlig medlidenhet med. Andre, som var kommet dypere inn i fordervelsen, skulle de prøve å redde som brander ut av ilden, liksom «rive dem ut». Det skulle skje i hellig frykt for å bli smittet av noe av den urenheten og det vanhellige vesenet som disse var kommet så langt inn i.

Et undertøy (en kjortel) som en pestsyk har brukt, er smittet av den sykes legeme. På samme måte var alt som bare utvortes hadde vært i berøring med disse menneskenes moralske fordervelse, noe de hellige skulle avsky. Elsk synderen, men hat synderens synd – slik gjelder det å møte dem som er falt i skitten.

Uttrykket «idet dere river dem ut av ilden» betegner den kraften som Kristi kjærlighet i de troende kan virke med til synderes frelse, både ved inntrengende forbønn og utrettelig iver. Det minner om ordet i Luk 14,23: «nød folk til å komme inn». Bildet av branden som skal reddes ut av ilden, viser til Sak 3,2, der det sies om Jerusalem, mot Satans onde anslag: «Er ikke denne mannen her en rykende brann, revet ut av ilden?»

Hvor peker ikke v. 23 på det arbeidet som blir gjort gjennom Magdalenahjem og Midnattsmisjon for å redde de verst smittede ut av syndens sump! Slikt arbeid må selvfølgelig ikke bare drives i de store byene, men overalt der det finnes dypt falne. Det vil alltid være forskjell på dette arbeidet og arbeidet blant dem som nok er grepet av vantroens vesen, men ennå ikke er kommet så dypt inn i det, og som ofte er blitt fanget i det halvveis uten å vite det. Over de siste kan en lettere ynkes, selv om alt misjonsarbeid naturligvis må drives i samaritansinn.

Men i en del av de eldste og vel de beste håndskriftene leses det slik: «Og noen skal dere tale til rette fordi de tviler, andre skal dere frelse ved å rive dem ut av ilden. Andre igjen skal dere miskunne dere over i frykt, idet dere til og med hater kappen som er smittet av kjødet.» Med denne lesemåten blir det tale om tre slags mennesker som er påvirket av villfarelsen. To av dem blir av samme art som ved den første lesemåten.

Den tredje gruppen, som da kommer til, er dem som tviler. De er så påvirket av villfarelsen at de er blitt fylt av innvendinger mot sannheten i Guds ord og har lyst til å diskutere i det uendelige. Slike mennesker finnes til alle tider. Tvilen har kommet inn i dem og har slått rot, så de ikke vil slippe den.

Slike skal «tales til rette», sier Judas, når de kommer med innvendingene sine fra forstanden uten å ville la seg si. For det er en farlig vei å slå inn på. Begynner en først å gi tvilen rom på den måten, vil det snart merkes også i livet. Broderkjærligheten blir kald, og kjærligheten til verden vil med sin urene ild vinne makt igjen.

Men etter at Judas slik har formant vennene sine når det gjelder deres stilling både innover og utover, slutter han med å vende blikket deres oppover til ham som all kraft kommer fra. Fra ham alene kommer kraften til å holde oss i Guds kjærlighet, til å bli frelst fra selv å snuble og falle, og til å få det rette sinnet utad mot de villedede. Det er i form av en lovprisning at Judas stiller dem denne Guds makt for øye.

Hvor stort det er å ha en Gud som er «mektig til å verne om dere så dere ikke snubler» – ikke bare fra tilbakefall og frafall, men også fra fall i det daglige livet! Han er mektig, og han er villig. Bare vi i kampen klynger oss fast til Guds kraft i ydmyk tro, holder han oss oppe med sin sterke hånd. Men vil vi selv gå på egen hånd i egen kraft, faller vi og slår oss, som det lille barnet som vil gå selv, men ikke kan.

Da Peter sank i bølgene på Gennesaretsjøen og ropte i angst: «Herre, frels meg!», rakte Herren straks ut hånden og holdt ham oppe (Matt 14,30–31). Bare slik, ved å klynge oss inn til Guds bevarende makt, kan vi holde oss selv. Og da skal målet bli nådd. Gud vil «stille dere ulastelige fram for sin herlighet i fryd». Hans visdom tar aldri feil.

«Den eneste vise Gud, vår frelser» (i noen håndskrifter føyes det til: «ved Jesus Kristus, vår Herre»)[1] kjenner veiene der hans oppriktige barn kan føres fram til målet i herligheten. På den store dagen, når Guds herlighet skal stråle fram fra Kristi trone, skal hans frelste stå ulastelige, «uten flekk eller rynke» (se Ef 5,27), i salig fryd. Og de skal i all evighet bekjenne at «herlighet, storhet, styrke og makt» tilhører vår Gud og Lammet.

Hvor er ikke disse siste ordene (v. 24–25) fylt av trøst i glad lovprisning! Ja, «se opp i all ve». Det gir mot til kampen å se opp til ham som er mektig til å føre det slik for vennene sine at hvert «akk» for alltid skal bli forvandlet til takk og halleluja.

Stråle fram, du gledesfylte dag med fromme,
da alle ting så vel i lag skal komme,

[1] NB: «den eneste Gud, vår frelser ved Jesus Kristus, vår Herre».

da englesangen og da harpeklangen
skal hilse livets sol, som opp er gangen.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.